

Monumentnummer*: 513865

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 23 november 1999
Kadaster deel/nr 82780/23

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Noordlaren Groningen Groningen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Haren P 561

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig STOOMGEMAAL met vijzel en IN- en UITSTROOM gebouwd in 1914 in de Oostpolder in opdracht van het Waterschap "de Oostpolder". De uitvoering van het werk werd gegund aan D.H. Landeweer. De bouw van het in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant opgetrokken gemaal was nodig omdat de aanwezige watermolen door aanhoudende windstilte de te hoge waterstand niet kon terugbrengen. In 1940 wordt een nieuwe, elektrische bemalingsinstallatie in het gemaal geplaatst, uitgevoerd door de N. V. Machinefabriek Spaans uit Hoofddorp, die op zijn beurt weer in 1995 wordt vervangen. Het waterschap "de Oostpolder" wordt in 1988 opgeheven en gaat onderdeel uitmaken van het waterschap "Gorecht", nu waterschap "Hunze en Aa".

Het gemaal dat nog steeds in functie is, is gelegen ten westen van het onverharde deel van de Mr. Koolweg in de Oostpolder. Aan de westzijde van het gemaal loopt de INSTROOM, die onder het gemaal doorloopt en overgaat in een lange rechte UITSTROOM. De uitstroom heeft aan de zuidzijde een betonnen wand en wordt aan de noordzijde begrensd door een aarden talud. Via een vijzel wordt het water uit de sloten van de polder naar het Zuidlaardermeer geloosd. Aan het einde van de uitstroom ligt een betonnen vaste brug uit 1949, die de Mr. Koolweg over het water leidt. Bij het gemaal stond tot 1994 een dienstwoning. Deze is gesloopt en vervangen door een nieuwe, die buiten de bescherming van rijkswege valt.

Omschrijving

GEMAAL opgetrokken op een rechthoekige plattegrond in een rode baksteen op een trasraam van donkere klinkers. Het zadeldak, tussen twee topgevels met strakke windveren en houten makelaar, is gedekt met riet. De voorgevel (oost) wordt verlevendigd door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

siermetselwerk in verblendsteen en muurankers. In de oostgevel drie staande, getoogde ijzeren vijftienruits vensters en in de top een ijzeren roosvenster. Aan deze zijde ligt boven de kolk een houten plateau. De noordgevel heeft een getoogd vijftienruits venster, een dubbele houten deur met dubbel getoogd bovenlicht en een half zesruits venster; bij de entree een gevelsteen waarop staat: "1914, J. Veldman voorzitter, O. Kloots Hzn, O. Kloots Kzn, en A. Hoenderken Ezn." De westgevel heeft drie halve ijzeren zesruits vensters, een rechthoekige opening met aangesmeerde omlijsting en in de top een ijzeren roosvenster. Voor de gevel ligt boven de sloot een houten rooster, afgescheiden door een betonnen wand waarin een ijzeren krooshek. De zuidgevel heeft een dubbele houten deur met dubbel getoogd bovenlicht en twee getoogde ijzeren vijftienruits vensters.

In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: de electromotor uit 1940 op een betonnen onderbouw met een rond plaatje waarop staat: "E.M.F. Dordt", en het houten balkenplafond.

Waardering

Voormalig stoomgemaal en kolk van algemeen cultuurhistorisch belang

- als voorbeeld van een tot elektrisch gemaal omgebouwd stoomgemaal met in- en uitstroom uit 1914
- vanwege de sobere, maar zorgvuldige vormgeving met decoratieve elementen
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur van het gemaal en de kolk
- vanwege de functionele en ruimtelijk-visuele relatie met de Oostpolder
- vanwege de markante ligging in het open veld

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Gemaal (M)

Functie

Poldergemaal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument